Poradnik antykorupcyjny dla Pacjentów Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Gdańsku

Gdańsk

Maj 2025

Szanowni Państwo,

Problem korupcji w ochronie zdrowia w tym w medycynie pracy jest zjawiskiem odczuwalnym zarówno przez pacjentów, jak i ich rodziny. Korupcja w ochronie zdrowia w tym w medycynie pracy to problem, nad którym nie można przejść obojętnie, to patologia, którą należy napiętnować i zwalczać.

Niniejszy poradnik ma za zadanie przybliżyć Państwu, czym jest korupcja w ochronie zdrowia oraz w jakie środki ochrony prawo wyposaża pacjenta przy zetknięciu się z sytuacjami noszącymi znamiona korupcji. Poradnik wskazuje, co należy zrobić i do kogo się udać, aby móc skutecznie walczyć z korupcją.

Celem jego jest też uświadomienie, iż korupcja jest przestępstwem ściganym z urzędu, za które grozi odpowiedzialność karna. Z korupcją można i trzeba walczyć, zaś w walce z sytuacjami noszącymi znamiona korupcji pacjent nie jest sam, wiele jednak zależy właśnie od niego samego i od tego, czy nie będzie obojętny i przełamie zmowę milczenia.

Wręczający łapówkę może uniknąć odpowiedzialności karnej, jeśli powiadomi organa ścigania zanim te same się o tym fakcie dowiedzą.

W dalszej części Poradnika znajdziecie Państwo więcej praktycznych wskazówek w jaki sposób można podziękować personelowi medycznemu za pomoc w trakcie udzielania świadczeń zdrowotnych.

Zapraszam do lektury.

Dyrektor

DYREKTOR
Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy
lek. med. Małgorzata Bartoszewska-Dogan

CO TO JEST KORUPCJA?

Definicja prawna

W rozumieniu art. 1 ust. 3a ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (t.j. Dz. U. 2025 poz. 179) korupcją jest czyn:

1) polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
2) polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
3) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;
4) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie.

W rozumieniu art. 2 cywilnoprawnej konwencji o korupcji sporządzonej w Strasburgu dnia 4 listopada 1999 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 244, poz. 2443) korupcją jest żądanie, proponowanie, wręczenie lub przyjmowanie, bezpośrednio lub pośrednio, łapówki lub jakiejkolwiek innej nienależnej korzyści lub jej obietnicy, które wypacza prawidłowe wykonywanie jakiegokolwiek obowiązku lub zachowanie wymagane od osób otrzymujących łapówkę, nienależną korzyść lub jej obietnicę.

W życiu codziennym **korupcja** to oferowanie korzyści majątkowych w zamian za „załatwienie" określonej sprawy, jak również wykorzystywanie stanowiska służbowego do uzyskania prywatnych korzyści majątkowych, natomiast **oszustwo** to celowe wprowadzenie innej osoby w błąd (lub nie wyprowadzenie jej z błędu) i następnie wykorzystanie tego do osiągnięcia korzyści majątkowej.

KATEGORIE DZIAŁAŃ KORUPCYJNYCH

Sprzedajność urzędnicza (art. 228 Kodeksu karnego), polega na:

- przyjęciu korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy,
- przyjęciu korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa,
- uzależnieniu wykonania czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy,
- żądaniu korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy, w związku z pełnieniem funkcji publicznej.

Przekupstwo (art. 229 Kodeksu karnego), polega na:

- udzieleniu albo obiecaniu korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji,
- skłonieniu osoby pełniącej funkcję publiczną do naruszenia przepisów prawa lub udzieleniu albo złożeniu obietnicy udzielenia takiej osobie korzyści majątkowej lub osobistej za naruszenie przepisów prawa,

- udzieleniu albo złożeniu obietnicy udzielenia korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej, w związku z pełnieniem tej funkcji.

Płatna protekcja (art. 230 Kodeksu karnego), polega na:

- podjęciu się pośrednictwa w załatwieniu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę poprzez powołanie się na wpływy w instytucji państwowej, samorządowej, organizacji międzynarodowej albo krajowej lub w zagranicznej jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi albo wywoływanie przekonania w innej osobie lub utwierdzenie jej w przekonaniu o istnieniu takich wpływów.

Czynna płatna protekcja, zwana też handlem wpływami (art. 230a Kodeksu karnego), polega na:

- udzieleniu lub złożeniu obietnicy udzielenia korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za pośrednictwo w załatwieniu sprawy w instytucji państwowej, samorządowej, organizacji międzynarodowej albo krajowej lub zagranicznej jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, polegające na bezprawnym wywarciu wpływu na decyzję, działanie lub zaniechanie przez osobę pełniącą funkcję publiczną, w związku z pełnieniem tej funkcji.

Nadużycie władzy (ast. 231 Kodeksu karnego), polega na:

- działaniu na szkodę interesu publicznego lub prywatnego poprzez przekroczenie swoich uprawnień lub niedopełnienie obowiązków,
- działaniu na szkodę interesu publicznego lub prywatnego poprzez przekroczenie swoich uprawnień lub niedopełnienie obowiązków, by osiągnąć korzyść majątkową lub osobistą,
- nieumyślnym przekroczeniu swoich uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków, jeśli wyrządzona szkoda jest istotna.

Poświadczenie nieprawdy w dokumencie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 271 § 3 Kodeksu karnego).

Udaremnianie lub utrudnianie przetargu publicznego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jak również działanie w porozumieniu z inną osobą na szkodę właścicieli

mienia lub osoby lub instytucji, na rzecz której przetarg jest dokonywany (art. 305 § 1 Kodeksu karnego).

Konflikt interesów: jest to szczególnie niebezpieczny mechanizm w funkcjonowaniu instytucji publicznej, w tym w jednostkach ochrony zdrowia. O konflikcie interesów mówimy, gdy osoba podejmująca rozstrzygnięcie w określonej sferze spraw publicznych lub uczestnicząca w przygotowaniu tego rozstrzygnięcia, ma lub może mieć osobisty interes w sposobie załatwienia sprawy. Do konfliktu dochodzi nie tylko wtedy, gdy osoba ta w danej sprawie działa w osobistym interesie, ale także, gdy istnieje choćby tylko teoretyczna możliwość, że interes ten przeważy nad troską o interes publiczny.

GDZIE MOŻEMY SIĘ NATKNĄĆ NA DZIAŁANIA KORUPCYJNE

W medycynie pracy zjawisko korupcji może mieć miejsce w kontaktach pacjentów bądź bliskich z personelem medycznym i innymi osobami pracującymi w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy. Przypadek korupcji może zaistnieć na etapie rejestracji, w procesie badań profilaktycznych, badań kierowców, a także na etapie wydania orzeczenia lekarskiego bądź orzekania choroby zawodowej i ne etapie składania wniosków o wpis do rejestru, bądź ewidencji psychologów.

Szczególnie trudne do wyeliminowania jest zjawisko, kiedy pod pozorem wyrazów wdzięczności dochodzi do wręczania przez pacjentów wartościowych prezentów (np. ekskluzywnych alkoholi), czy też ofiarowania różnych świadczeń w naturze. To jedna z form korupcji i nie należy jej traktować jako „zwyczajowo" przyjętej formy wyrażenia podziękowania lub grzeczności.

Wśród pacjentów i członków ich rodzin powszechne jest przekonanie, że „lekarzowi lub pielęgniarce należy coś dać". Wręczenie korzyści majątkowej ma zagwarantować lepszą jakość i profesjonalizm udzielanego świadczenia opieki profilaktycznej, orzeczenia choroby zawodowej lub badań kierowców.

PRZYKŁADY POPEŁNIANIA PRZESTĘPSTW ŁAPOWNICTWA

- lekarz żąda od pacjenta opłaty (lub innych nienależnych korzyści majątkowych) za udzielenie świadczenia w zakresie medycyny pracy,
- pacjent wręcza nienależne korzyści majątkowe (np. pieniądze) kierownikowi/lekarzowi/pielęgniarce za obietnicę wykonania badania przez konkretnego lekarza, i w skróconym terminie,
- petent wręcza pracownikowi administracji korzyść majątkową za obietnicę szybszego zrealizowania wpisu do rejestru lekarzy bądź ewidencji psychologów.

CO POWINIEN ZROBIĆ PACJENT

- **NIE DAWAĆ**
- **NIE PROPONOWAĆ**
- **REAGOWAĆ**

Wszyscy pracownicy medycyny pracy to wspaniali, troskliwi, doskonale wykształceni fachowcy, którzy z najwyższą starannością i najlepszą wiedzą udzielają świadczeń opieki profilaktycznej, badają kierowców oraz orzekają choroby zawodowe i możesz im w pełni zaufać.

Jeśli jednak zdarzy się sytuacja, w której ktoś sugeruje lub wręcz żąda wniesienia opłaty lub innych korzyści majątkowych za udzielenie świadczenia opieki profilaktycznej, badanie kierowcy lub orzeczenia choroby zawodowej albo działania administracyjne to nie przyjmuj tej propozycji.

Proponując wręczenie łapówki, musisz liczyć się z tym, że Twoje działanie może zostać zgłoszone przez osobę, którą próbowałeś skorumpować (np. lekarz, pielęgniarka, pracownik administracji). Wtedy to Ty będziesz sprawcą przestępstwa i poniesiesz karę. Pamiętaj, że osoby te również mają obowiązek zgłaszania wszelkich przypadków skierowania do nich propozycji korupcyjnych przez pacjentów lub inne osoby.

GDZIE ZGŁASZAĆ PRZYPADEK ZAISTNIENIA KORUPCJI?

- Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Gdańsku
- Pełnomocnik Dyrektora ds. ABMS
- Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
- Rzecznik praw pacjenta
- Policja i prokuratura
- Samorządy zawodowe

PERSONEL NASZEGO OŚRODKA NIE OCZEKUJE DOWODÓW WDZIĘCZNOŚCI ZA WYKONANIE USŁUGI Z ZAKRESU MEDYCYNY PRACY

Jeśli pacjent chce wyrazić swoją wdzięczność, może to zrobić jedynie po zakończeniu usługi w formie np.:

- podziękowania pisemnego osobie, której chcemy podziękować, przekazane na ręce lekarza kierującego działem lub dyrekcji Ośrodka (jest brane pod uwagę w ocenie pracownika),

- podziękowania w prasie, TV, mediach społecznościowych (kształtuje pozytywny wizerunek Ośrodka w środowisku),

- wypełnienie ankiety satysfakcji pacjenta.

Przypominamy, ze próby przekazania pieniędzy personelowi medycznemu lub pracownikom administracyjnym są korupcją podlegającą karze. Wywołują trudne i stresujące dla personelu sytuacje. Korupcja czy podejrzenie może położyć się cieniem na opinii pracownika, nastręczyć mu wiele problemów i zaszkodzić wizerunkowi całego zespołu.

GDZIE SZUKAĆ POMOCNYCH INFORMACJI

Poszukując pomocnych informacji, jak się zachować w przypadku zetknięcia z przypadkami korupcji w medycynie pracy, pacjenci mogą kierować swoje pytania do różnych instytucji działających na terenie całego kraju:

1. **Biuro Rzecznika Praw Pacjenta przy Ministrze Zdrowia**
   ul. Młynarska 46, 01-171 Warszawa, tel. 22 532 82 30, e-mail: kancelaria@prr.gov.pl, bezpłatna infolinia 800 190 590 czynna od pn-pt. w godz. 8:00-20:00
2. **Ministerstwo Zdrowia**
   ul. Miodowa 15, 00-952 Warszawa, tel. 22 634 96 00, e-mail: antykorupcja@mz.gov.pl, strona www.mz.gov.pl
3. **Ministerstwo Spraw Wewnętrznych**
   ul. Stefana Batorego 5, 02-591 Warszawa, tel. 22 250 01 12, strona www.mswia.gov.pl
4. **Centralne Biuro Antykorupcyjne**
   Al. Ujazdowskie 9, 00-583 Warszawa, tel. 22 437 22 22, 800 808 808, e-mail: bip@cba.gov.pl , strona: www.cba.gov.pl
   Delegatura Centralnego Biura Antykorupcyjnego w Gdańsku
   ul. Pohulanka 2, 80-807 Gdańsk, tel. 58 767 31 00, 22 437 31 00
5. **Okręgowa Izba Lekarska w Gdańsku**
   ul. Śniadeckich 33, 80-204 Gdańsk, tel. 58 524 32 00, e-mail: sekretariat@oilgdansk.pl , strona www.oilgdansk.pl
6. **Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych**
   ul. Wyczółkowskiego 17A, 80-147 Gdańsk, tel. 58 320 06 80, e-mail: biuro@oipip.gda.pl , strona: www.oipip.gda.pl
7. **Pomorski Oddział Wojewódzkiego NFZ**
   ul. Marynarki Polskiej 148, 80-865 Gdańsk, e-mail: pow@nfz-gdansk.pl Sala Obsługi Klientów – ul. Podwale Staromiejskie 69, 80-844 Gdańsk

8. **Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Zdrowia,** ul. Rzeźnicka 58, 80-810 Gdańsk, tel. 58 32 68 260, e-mail: dz@pomorskie.eu , adres do korespondencji: ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel.

Gdańsk, dnia 30.05.2025 r.